

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR****İHSAN YÜCEL VE NECMİYE ANAÇ BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2019/12803
Karar Tarihi : 14/9/2022

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Muammer TOPAL
Recai AKYEL
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
İrfan FIDAN
Raportör : Tuğba YILDIZ
Başvurucular : 1. İhsan YÜCEL
Vekli : Av. Özgür Meriç TURAN
2. Necmiye ANAÇ
Vekli : Av. Erhan BABAN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, istinaf başvurusunun süre aşımı gerekçesiyle reddedilmesi nedeniyle mahkemeye çişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvurular, muhtelif tarihlerde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Konularının aynı olması sebebiyle 2019/37248 başvuru numaralı dosyanın 2019/12803 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmesine, incelemenin 2019/12803 numaralı dosya üzerinden yapılmasına ve 2019/37248 başvuru numaralı dosyanın kapatılmasına karar verilmiştir.
6. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
7. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

9. Başvurucular, icra mahkemelerinde icra hukukundan kaynaklanan uyumsuzluklarla ilgili dava açmıştır.

10. İcra Mahkemeleri (Seferihisar İcra Hukuk Mahkemesi ve Serik İcra Hukuk Mahkemesi) tarafların katıldığı duruşmada kısa kararla davanın reddine karar vermiştir. Kısa kararda *hazır bulunanlar yönünden tefhim, yokluklarında karar verilenler yönünden tebliğ tarihinden itibaren 10 gün içinde* istinaf yolunun açık olduğu, kararın ayrıntılarının gerekçeli kararda gösterileceği belirtilmiştir.

11. 2019/12803 başvuru numaralı dosyada, Seferihisar İcra Hukuk Mahkemesinin gerekçeli kararı başvurucuya 21/1/2019 tarihinde tebliğ edilmiş; başvurucu 30/1/2019 tarihinde istinaf talebinde bulunmuştur. İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 8. Hukuk Dairesi, İcra Mahkemesince kısa kararın 21/12/2018 tarihinde başvurucu vekilinin yüzüne karşı verildiği, buna göre 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 363. maddesi gereğince tefhimden itibaren on günlük sürede başvurulmadığı, süre tutum dilekçesi de verilmediği dikkate alındığında istinaf başvurusunun süresinde olmadığına karar vermiştir.

12. 2019/37248 başvuru numaralı dosyada, Serik İcra Hukuk Mahkemesinin gerekçeli kararı başvurucuya 10/4/2019 tarihinde tebliğ edilmiş; başvurucu 17/4/2019 tarihinde istinaf talebinde bulunmuştur. Serik İcra Mahkemesi başvurucunun istinaf istemini değerlendirmiş ve kısa kararın 13/3/2019 tarihinde başvurucu vekilinin yüzüne karşı verildiği, buna göre tefhimden itibaren on günlük sürede başvurulmadığı, süre tutum dilekçesi de verilmediği dikkate alındığında istinaf başvurusunun süresinde olmadığına karar vermiştir. Bu karara karşı başvurucu istinaf talebinde bulunmuş, Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 12. Hukuk Dairesi bu talebi esastan reddetmiştir.

13. Başvurucular süresinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

14. İlgili hukuk için bkz. *Nihal Ustukol*, B. No: 2016/73086, 25/9/2019, §§ 16-22; *Mahmut Macit*, B. No: 2017/27177, 13/2/2020, § 14; *Abdullah Yıldırım ve diğ.leri*, B. No: 2015/7007, 22/7/2020, § 13; *A.Ç. ve diğ.leri*, B. No: 2018/19263, 8/9/2021, § 13; *Mehmet Hantfi Şelem*, B. No: 2018/24557, 19/10/2021, §§ 17-26; *Ali Bekdemir ve diğ.leri*, B. No: 2018/25694, 24/11/2021, § 12.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

15. Anayasa Mahkemesinin 14/9/2022 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düştürüldü:

A. Mahkemeye Erişim Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucuların İddiaları

16. Başvurucular, tefhimle istinafa başvurma süresinin başlayabilmesi için bükme ilişkin tüm hususların kısa kararda açıklanmış olması gerektiğini belirtmiştir. Somut olayda

başvurucular; kısa kararın gerekçe içermediğini, karara gerekçeli kararın tebliğ edilmesiyle vâkif olduklarını belirterek kısa karardan itibaren sürenin başlatılarak istinaf başvurusunun streden reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim haklarının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

2. Değerlendirme

17. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

18. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucular tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp, olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucuların şikâyetinin özünün istinaf talebinin süreden reddedilmesine yönelik olması dolayısıyla iddia, adil yargılanma hakkının güvenceleri arasında yer alan mahkemeye erişim hakkı kapsamında incelenmiştir.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

19. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

I. Müdahalenin Varlığı ve Hakkın Kapsamı

20. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddiada bulunma ve savunma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla mahkemeye erişim hakkı, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün bir unsurudur. Diğer yandan Anayasa'nın 36. maddesine "*adil yargılanma*" ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde de güvence altına alınan adil yargılanma hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni (Sözleşme) yorumlayan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının mahkemeye erişim hakkını içerdiğini belirtmektedir (*Özbakım Özel Sağlık Hiz. İnş. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti.*, B. No: 2014/13156, 20/4/2017, § 34).

21. Mahkemeye erişim hakkı bir uyumsuzluğu mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyumsuzluğun etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına gelmektedir (*Özkan Şen*, B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52).

22. Mahkeme kararlarının hukuka uygun olup olmadığına yönelik uyumsuzluğun çözümlenmek üzere bir yargı makamı önüne taşınması *kanun yoluna* başvurma olarak nitelendirilmektedir. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğü, bir temel hak olmanın yanında diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmayı ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden biridir. Adil yargılanma hakkı bir mahkeme kararına karşı üst yargı yollarına başvurabilmeyi güvence altına almamakla birlikte gerek suç isnadına bağlı yargulamalarda gerekse medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin yargulamalarda istinaf veya temyiz gibi kanun yollarına başvurma

imkân tanınmış ise bu kanun yolları yönünden de adil yargılanma hakkı kapsamındaki güvencelerin sağlanması gerekir (*Hasan İşten*, B. No: 2015/1950, 22/2/2018, § 37).

23. Süre aşımı bulunduğu gerekçesiyle istinaf taleplerinin reddedilmesi suretiyle kanun yolu başvurularının esasının incelenmemesinin mahkemeye erişim hakkına bir müdahale teşkil ettiği açıktır.

II. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

24. Anayasa'nın 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

25. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşulları yerine getirmediği müddetçe Anayasa'nın 36. maddesinin ihlalini teşkil edecektir.

26. Bu sebeple müdahalenin, Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanun tarafından öngörülme, haklı bir sebebe dayanma, ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir.

(1) Kanunilik

27. İlk derece mahkemesi kararına karşı yapılan istinaf başvurusunun süre aşımı nedeniyle incelenmemesinin 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 345. maddesi atfıyla 2004 sayılı Kanun'un 363. maddesine dayalı olduğu görülmektedir. Bu kapsamda somut olayda başvurucuların mahkemeye erişim haklarına yönelik müdahalenin kanuni dayanağının mevcut olduğu anlaşılmıştır.

(2) Meşru Amaç

28. Yargı kararlarının tabi kılınacakları bir kanun yolu incelemesi neticesinde ortadan kaldırılma ihtimalinin hukuk düzeni içinde sürekli olarak gündemde tutulması hukuki güvenlik ve istikrar ilkeleriyle bağdaşmaz. Yargılamaların sürüncemede kalmasını engellemek, uyuşmazlıkların mümkün olan en kısa süre içinde nihai çözüme kavuşturulmasını, hukuk aleminde etki ve sonuçların doğurması beklenen kesin hükümün bir an önce teminini sağlamak düşüncesiyle yargı kararlarına karşı üst mahkemeler nezdinde yapılması öngörülen kanun yolu başvuruları kanunlarla belli sürelerle bağlanmıştır. Bu itibarla kanun yoluna başvurma hakkının belli bir süre koşuluna bağlanması, yukarıda belirtilen sakıncaları bertaraf ederek hukuki güvenlik ve istikrarın sağlanması gibi önemli ve meşru bir amaca hizmet eder (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Ertuğrul Dalbaş*, B. No: 2014/7805, 25/10/2017, § 59).

(3) Ölçülülük

29. İstinaf talebinin reddedilmesi nedeniyle başvurucuların mahkemeye erişimine getirilen sınırlamanın ölçülü olup olmadığı ve başvuruculara ağır bir yük getirip getirmediği hususlarının değerlendirilmesi gerekir.

(a) Genel İlkeler

30. Ölçülülük ilkesi *elverişlilik*, *gereklilik* ve *orantılılık* olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik* öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, *gereklilik* ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmamasının mümkün olmamasını, *orantılılık* ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengeyin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2014/176, K.2015/53, 27/5/2015; E.2016/13, K.2016/127, 22/6/2016; *Mehmet Akdoğan ve diğerleri*, B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 38).

31. Somut olayda elverişlilik ve gereklilik ilkeleri yönünden tartışılmayı gerektirecek bir yön bulunmamaktadır. Asıl üzerinde durulması gereken, müdahalenin orantılı olup olmadığıdır.

32. Hukuki güvenlik ve istikrarın sağlanması bakımından dava açma hakkının belli bir süreyle sınırlandırılması tek başına mahkemeye erişim hakkını ihlal etmemekte ise de öngörülen sürenin makul olması, diğer bir ifadeyle haktan yararlanılmayı imkânsız kılacak veya aşırı derecede zorlaştıracak derecede kısa olmaması gerekir. Dava açma süresinin makul olup olmadığı değerlendirilirken dava ile elde edilecek hakkın niteliği, davanın konusu ve kişinin dava hakkının doğduğunu öğrenme imkânına sahip olup olmadığı gibi hususlar gözönünde bulundurulmalıdır. Öngörülen sürenin dava açmak için gerekli araştırma ve hazırlıkların yapılmasına, gerekiyorsa hukuki ve teknik yardım alınmasına yetecek ve hakkın önemiyle orantılı bir uzunlukta olmaması durumunda ölçüüstü olduğu söylenebilir (*Yaşar Çoban* [GK], B. No: 2014/6673, 25/7/2017, § 65).

33. Dava açma süresinin işlemeye başladığı an mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalenin ölçülülüğü bağlamında büyük önem taşımaktadır (*Yaşar Çoban*, § 66). Dava açma süresinin hangi tarihte başlayacağını belirlemek ve mevzuatı bu yönüyle yorumlamak görevi esasen derece mahkemelerine aittir. Bireysel başvurunun ikincillik ilkesi gereği, dava açma süresinin başlatılacağı tarihin belirlenmesi noktasında Anayasa Mahkemesinin bir görevi bulunmamaktadır. Anayasa Mahkemesinin bu hususta üstleneceği rol, dava açma süresinin hangi tarihten itibaren başlatılması gerektiğiyle ilgili olarak derece mahkemelerinin yorumlarının mahkemeye erişim hakkına etkisini somut olayın koşulları ışığında incelemektir. Bu itibarla derece mahkemelerinin kanun yoluna başvuru süresinin başlangıcına esas aldıkları tarihi belirlerken kullandıkları kriterler, somut olay yönünden bu kriterlerin kabul edilebilirliğine ve uygulanabilirliğine dair yorum ve değerlendirmeleri mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalenin ölçülülüğü bağlamında büyük önem taşımaktadır (*Ertuğrul Dalbaş*, § 62).

34. Öte yandan mahkemelerin sürenin varlık sebebini anlamsız kılma pahasına yorum kurallarının sınırlarını zorlayarak kanunda öngörülen dava açma süresini bertaraf etmesi hukuki güvenlik ve istikrar ilkesinin zedelenmesine neden olabilir. Bu nedenle süreye ilişkin kanun hükümlerinin yorumunda hukuki güvenlik ve istikrar ilkesi ile mahkemeye erişim hakkı arasındaki hassas denge gözetilmelidir (*Yaşar Çoban*, § 67).

35. Yargıtay içtihatlarında belirtildiği üzere 6100 sayılı Kanun'un 297. maddesinde sayılan unsurları taşımayan hüküm geçerli olarak tefhim edilmiş bir hüküm olarak sayılmamakta, dolayısıyla gerekçeli karar tebliğ edilmeden kanun yoluna başvurma süresi başlamamaktadır (*Mehmet Hanifi Şelem*, B. No: 2018/24557, 19/10/2021, § 47).

36. Nitekim Anayasa Mahkemesi *Vesim Parlak* (B. No: 2012/1034, 20/3/2014) başvurusunda bu konuya dikkat çekmiştir. Başvuruya konu olayda iş mahkemesi kısa kararını tarafların da bulunduğu ilk duruşmada açıklanmış fakat karar gerekçesini açıklamamıştır. Başvurucu, süre tutum dilekçesiyle temyiz talebinde bulunmuştur ancak gerekçeli karar tebliğ edilmeden Yargıtay, iş mahkemesi kararını onamıştır. Gerekçeli kararın başvurucaya tebliğ edilmeden onanması nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğinin ileri sürüldüğü bireysel başvuruda Anayasa Mahkemesi özetle kanun yoluna başvurma süresi tefhim tarihinden itibaren başlatılacaksa taraflara tefhim edilen kararın hüküm kısmına dayanak oluşturacak hukuki bir gerekçenin kısa ve özet de olsa bulunmasının zorunlu olduğunu vurgulamıştır. Bu durumun tarafların kanun yoluna etkili başvuru yapmasında en önemli faktör olduğu da kararda belirtilmiştir (*Vesim Parlak*, §§ 33, 34).

(b) İlkelerin Olaya Uygulanması

37. Somut olayda değerlendirilmesi gereken mesele, başvurucağın istinaf isteminin istinaf başvuru sürecinin kararın tefhiminden başlatılması suretiyle incelenmemesinin mahkemeye erişim hakkına orantısız bir müdahale oluşturup oluşturmadığıdır.

38. Bireysel başvuru yolunun ikincil niteliği gereği mevzuatın yorumlanması ve uygulanması derece mahkemelerinin görevi olmakla birlikte bu yorum ve uygulamaların etkilerinin Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanında bulunan hak ve yükümlülüklerle bağdaşıp bağdaşmadığının Anayasa Mahkemesince incelenebileceği tabiidir. Mahkemeye erişim hakkı yönünden yapılacak böyle bir inceleme, somut olayın koşulları çerçevesinde yapılacaktır (*Kemal İnan*, B. No: 2013/1524, 6/10/2015, § 49). Somut başvurularda da Anayasa Mahkemesinin görevi, usul kurallarının uygulanması konusunda derece mahkemelerinin takdir ve değerlendirmelerini denetlemek olmayıp usule ilişkin uygulamanın başvurucağın mahkemeye erişim hakkını Anayasa'ya aykırı olarak kısıtlayıp kısıtlamadığını denetlemektir.

39. Olay tarihinde de yürürlükte olan 2004 sayılı Kanun'un 363. maddesinde, icra mahkemesi kararlarına karşı tefhim veya tebliğden itibaren on gün içinde kanun yolu incelemesi talebinde bulunulabileceği belirtilmiştir.

40. Başvuruya konu olayda derece mahkemelerinin kısa kararında gerekçeye yer verilmeyip sadece hüküm sonucunun tefhim edildiği anlaşılmıştır. Nitekim kısa kararlarda da (bkz. § 10) karara ilişkin ayrıntıların gerekçeli kararda gösterileceği ifade edilmiştir.

41. Somut olayda istinaf başvuru süresinin yukarıda yer verilen Kanun hükmüne göre tefhim veya tebliğden itibaren on gün olduğuna ilişkin duraksama bulunmamaktadır. Duraksama süresinin hangi durumda tefhimden hangi durumda tebliğden başlatılacağı hususundan kaynaklanmaktadır. Anayasa Mahkemesinin *Nihal Uslukoğlu* kararında da belirtildiği üzere gerek ilgili Kanun hükmü ve gerekse buna ilişkin Yargıtay içtihadına göre gerekçesi açıklanmamış bir hüküm tefhim edilmiş bir hüküm sayılmamakta ve dolayısıyla gerekçeli karar tebliğ ya da tefhim edilmeden kanun yoluna başvurma süresi başlamamaktadır. Nitekim başvuruya konu kararlarda da tefhimde İcra Mahkemelerinin gerekçesi açıklanmadığı için hükme karşı başvurucağın tarafından tebliğinden itibaren on gün içinde kanun yoluna başvurulmuştur.

42. Yukarıda belirtilen tespitler ışığında somut olay değerlendirildiğinde başvurucuların kısa kararla birlikte kararın gerekçesini öğrenemediği, dolayısıyla karar gerekçesini bilmeyen başvuruculardan kısa kararın tefhiminden itibaren istinaf kanun yoluna başvurmalarını beklemenin başvuruculara ağır bir külfet yüklediği anlaşılmıştır. Bu durumda kanun yolu mercilerinin somut olayın koşullarında istinaf süresini, İcra Mahkemeleri tarafından karar gerekçesi açıklanmadan tefhim tarihinden itibaren başlatmasına ilişkin yorumlarının öngörülemez nitelikte olduğu, başvurucuların katlanmak zorunda kaldığı külfetin hedeflenen meşru amaçla orantısız olduğu, dolayısıyla müdahalenin ölçülü olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

43. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Diğer İhlal İddiaları Yönünden

44. Başvurucu İhsan Yücel, aile konutuna konulan ipotek nedeniyle evinin satılmasına eşinin rızasının bulunmadığını, özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğini, mahkemenin bu hususu değerlendirmeden hukuka aykırı karar verdiğini ileri sürmüştür.

45. Başvurucunun şikâyetine konu dava yönünden yukarıda açıklanan gerekçeyle adil yargılanma hakkı bağlamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden bu aşamada diğer ihlal iddiaları yönünden bir değerlendirme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

C. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

46. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvurucunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir. ...

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

47. Başvurucular, ihlalin tespiti ve yargılamanın yenilenmesi talebinde bulunmuşlardır.

48. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Doğan* ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılabileceği hususunda genel ilkeler belirlenmiştir. Anayasa Mahkemesi diğer bir kararında ise bu ilkelerle birlikte ihlal kararının yerine getirilmemesinin sonuçlarına da değinmiş ve bu durumun ihlalin devamı anlamına geleceği gibi ilgili hakkın ikinci kez ihlal edilmesiyle sonuçlanacağına işaret etmiştir (*Aliğül Alkaya ve diğerleri (2)*, B. No: 2016/12506, 7/11/2019).

49. Bireysel başvuru kapsamında bir temel hakkın ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural mümkün olduğunca eski hâle getirmenin yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle ihlalin kaynağı belirlenerek devam eden ihlalin durdurulması, ihlale neden olan karar veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekmektedir (*Mehmet Doğan*, §§ 55, 57).

50. İhlalin mahkeme kararından kaynaklandığı veya mahkemenin ihlali gideremediği durumlarda Anayasa Mahkemesi, 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 79. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın bir örneğinin ilgili mahkemeye gönderilmesine hükmeder. Anılan yasal düzenleme, usul hukukundaki benzer hukuki kurumlardan farklı olarak ihlali ortadan kaldırmak amacıyla yeniden yargılama sonucunu doğuran ve bireysel başvuruya özgülenen bir giderim yolunu öngörmektedir. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi tarafından ihlal kararına bağlı olarak yeniden yargılama kararı verildiğinde, usul hukukundaki yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklı olarak ilgili mahkemenin yeniden yargılama sebebinin varlığını kabul hususunda herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla böyle bir kararın kendisine ulaştığı mahkemenin yasal yükümlülüğü, ilgilinin talebini beklemezsizin Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı nedeniyle yeniden yargılama kararı vererek devam eden ihlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken işlemleri yerine getirmektir (*Mehmet Doğan*, §§ 58-59; *Altıgül Akaya ve diğ.leri* (2), §§ 57-59, 66,67).

51. Başvurucuların istinaf isteğinin süreden reddine karar verilmesi nedeniyle mahkemeye erişim haklarının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla somut başvurularda ihlalin Bölge Adliye Mahkemesi kararlarından kaynaklandığı anlaşılmıştır.

52. Bu durumda mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Yapılacak yeniden yargılama ise bireysel başvuruya özgü düzenleme içeren 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda yapılması gereken iş, yeniden yargılama kararı verilerek Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar verilmesinden ibarettir. Bu sebeple mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması amacıyla kararın bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemelerine gönderilmesini sağlamak üzere Seferihisar ve Serik İcra Hukuk Mahkemelerine gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

53. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 364,60 TL harç ve 9.900 TL vekalet ücretinden oluşan toplam 10.264,60 TL yargılama giderinin başvurularda ayrı ayrı ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddialarının incelenmesine GEREK BULUNMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak amacıyla İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 8. Hukuk Dairesine ulaştırılmak üzere Seferihisar İcra Hukuk Mahkemesine (E.2018/82, K.2018/101), bir örneğinin de Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 12. Hukuk Dairesine ulaştırılmak üzere Serik İcra Hukuk Mahkemesine (E.2018/315, K.2019/119) GÖNDERİLMESİNE,

E. 364,60 TL harç ve 9.900 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 10.264,60 TL yargılama giderinin başvuruculara AYRI AYRI ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucuların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 14/9/2022 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.